

TREŚĆ WYROKU PO SPROSTOWANIU

Sygn. akt IC 356)15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2016 r.

Sąd w Częstochowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Krystyna Mieszkowska

Protokolant: Mateusz Kmieć

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2016 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo Usługowego (...), (...) Spółki Jawnej z siedzibą w K.

przeciwko H. P. (1)

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej H. P. (1) na rzecz powódki Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo Usługowego (...), (...) Spółki Jawnej z siedzibą w K. kwotę 116.507,20 zł (sto szesnaście tysięcy pięćset siedem złotych dwadzieścia groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 8% w stosunku rocznym od dnia 25 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., 7% w stosunku rocznym od dnia 1 stycznia 2016 r. i dalszymi odsetkami ustawowymi w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanej H. P. (1) na rzecz powódki Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo Usługowego (...), (...) Spółki Jawnej z siedzibą w K. kwotę 8.979,27 zł (osiem tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt dziewięć złotych dwadzieścia siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu, po ich stosunkowym rozdzieleniu;
4. zasądza od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Częstochowie na rzecz adw. A. J. kwotę 3.852,36 zł (trzy tysiące osiemset pięćdziesiąt dwa złote trzydzieści sześć groszy) tytułem części nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu;
5. zasądza od powódki Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo Usługowego (...), (...) Spółki Jawnej z siedzibą w K. na rzecz pozwanej H. P. (1) kwotę 575,64 zł (pięćset siedemdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt cztery grosze) tytułem reszty nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 lipca 2015 r. powódka Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo Usługowe (...), (...) Spółka jawna z siedzibą w K. domagała się zasądzenia od pozwanej H. P. (1) kwoty 132.062 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty.

Uzasadniając żądanie powódka podała, że w ramach prowadzonej działalności zawierała umowy z osobami trzecimi, w tym dokonała sprzedaży terpentyny balsamicznej na rzecz Przedsiębiorstwa (...) s.c. oraz na rzecz Zakładów (...) S.A. Kontrahentom tym powódka wystawiła faktury vat nr (...). Wynagrodzenia wynikające z powyższych faktur były

wpłacane przez kontrahentów na rachunek bankowy w (...) nr (...), na którym jako posiadacz wskazana była D. – H. T., Ś., (...) Spółka cywilna z siedzibą w K.. Wynikało to z faktu, że poprzednim właścicielem konta była właśnie spółka cywilna. Do dnia 12 września 2012 r. z powyższego konta powódka przekazała na rachunek bankowy pozwanej H. P. (1) środki pieniężne łącznej wartości 134.062 zł. Pozwana zobowiązana była do rozliczenia powyższych kwot z powódką. W tamtym okresie osoba upoważniona do konta bankowego pozwanej był mąż współniczki powódki, natomiast pozwana była spowinowacana ze współniczką powódki, co oznaczało, że strony dokonując przelewów na konto pozwanej działały w atmosferze wzajemnego zaufania. Pozwana do dziś nie rozliczyła się z powódką. Zatrzymując bezpodstawnie wskazane środki i odmawiając ich zwrotu, działając w sposób zawiniony pozwana uzyskała korzyść majątkową kosztem majątku powódki bez żadnej podstawy prawnej. Pozwana nigdy nie kwestionowała ani wysokości ani zasadności roszczenia powódki.

W odpowiedzi na pozew pozwana H. P. (1) wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podała, że posiada rachunek w (...), który założyła na polecenie swojego syna Z. P. (1).. Syn wskazał, że będzie czynił darowizny na jej rzecz na wypadek pogorszenia się jej stanu zdrowia, tak aby mogła korzystać z pieniędzy w razie potrzeby. Pozwana nie wie skąd jej syn przelewał czynione na jej rzecz darowizny. W marcu 2013 r. po śmierci syna okazało się, że na jej koncie znajdowała się kwota około 130.000 zł. Pozwana dokonała wypłaty tych środków i przeznaczyła je na swoją rehabilitację, a także darowała córce 80.000 zł na spłatę zadłużenia wynikającego ze zobowiązań spółki cywilnej, której jednym ze współników był także współnik powódki J. Ś. (1). Pozwana podniosła, że od 6 lat porusza się na wózku inwalidzkim i całkowicie zdana jest na pomoc osób trzecich. Pozwana zarzuciła, że powódka nie jest legitymowana czynnie do dochodzenia wskazanej w pozwie należności, bowiem nie wykazała, że jest następcą prawnym D.– H. T., Ś., (...) Spółki cywilnej z siedzibą w K., a przelewy na konto pozwanej dokonywane były z konta powyższej Spółki. Pozwana zarzuciła ponadto, że nie może być mowy o jej bezpodstawnym wzbogaceniu, bowiem wszystkie pieniądze, które znajdowały się na jej koncie zostały jej darowane przez syna, nadto pozwana nie jest już wzbogacona. Z ostrożności procesowej, na wypadek gdyby Sąd przyjął, że nie doszło do darowizny pomiędzy pozwaną i jej synem, pozwana zarzuciła, że powinien mieć zastosowanie przepis art. 411 pkt 1 k.c. zgodnie z którym nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że świadczenie nastąpiło z strzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Pozwanej nie łączył żaden stosunek zobowiązaniowy z powódką, a jednocześnie pozwana nie wie, kto z ramienia powódki faktycznie dokonywał przelewów na jej konto, bowiem w jej świadomości przelane pieniądze stanowiły darowiznę od syna. Pozwana zarzuciła także przedawnienie roszczenia powódki, bowiem środki pieniężne przelane na konto pozwanej stanowiły wynagrodzenie powódki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, zatem w jej ocenie termin przedawnienia roszczenia powódki winien wynosić 3 lata.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka - Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo Usługowe (...), (...) Spółka jawna z siedzibą w K. (dalej Spółka jawna) rozpoczęła swoją działalność 10 lipca 2009 r. W tym dniu zawarta została umowa spółki jawnej pomiędzy B. T. i J. Ś. (2). W umowie postanowiono, że współnicy spółki jawnej wnoszą do niej wkłady w wysokości 1.000 zł B. T. i 1.000 zł J. Ś. (1). W § 8 umowy ustalono, że wszyscy współnicy są uprawnieni do reprezentowania spółki i prowadzenia jej spraw. W § 10 umowy przewidziano, że współnicy uczestniczą w zyskach i stratach w 50 % każdy. Spółka dysponowała kontem bankowym założonym w D. Banku.

(dowód: kopia umowy spółki jawnej z dnia 10 lipca 2009 r. k – 132-136, wypis z KRS k – 7-11, zeznania świadka B. T. k -112-117).

Zanim zawiązana została Spółka jawna - Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo Usługowe (...), T. z siedzibą w K., funkcjonowała Spółka cywilna (...).C. T., Ś., P. (dalej Spółka cywilna), której współnikami byli J. Ś. (1), B. T. i A. P.. Spółka cywilna posiadała konto bankowe w (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. nr (...).

Wspólnicy obu Spółek pozostawali ze sobą w relacjach rodzinnych oraz koleżeńskich. (...) Spółki cywilnej (do 2010 r.) i Spółki jawnej (...) była żoną Z. P. (1). (...) Spółki cywilnej A. P. była siostrą Z. P. (1). Z. P. (1), nie będący współnikiem Spółki cywilnej i Spółki jawnej, mając upoważnienie zarządów obu Spółek, podejmował wszystkie decyzje dotyczące funkcjonowania obu Spółek, dokonywał zakupu i sprzedaży materiałów, dysponował kontami bankowymi obu Spółek realizując wszelkie przelewy. J. Ś. (1) uważał, że zarówno on, jak i pozostali wspólnicy Spółek są w nich tylko „figurantami”, a osobą faktycznie nimi zarządzającą był Z. P. (1). Podobnie, rolę pełnią w obu Spółkach przez Z. P. (1), oceniała jego żona B. P. (1) oraz jego siostra A. P.. Obie Spółki prowadziły działalność gospodarczą, zawierały kontrakty z innymi podmiotami gospodarczymi, w tym Spółka cywilna, z Przedsiębiorstwem Handlowym (...), prowadzonym przez pierwszą żonę Z. P. (1) i jego synów. Firma (...) występowała z roszczeniami finansowymi wobec Spółki cywilnej oraz wobec Z. P. (1) i jego drugiej żony B. P. (1). Między Z. P. (1) a jego synami i była żoną toczyło się także postępowanie dotyczące odwołania darowizny. W związku z wysuwanymi wobec nich roszczeniami finansowymi, Z. P. (1) i jego druga żona B. P. (1) nie posiadali własnych rachunków bankowych. W 2009 r. Z. P. (1), który był synem pozwanej H. P. (1), skłonił pozwaną do otwarcia rachunku bankowego w D. Banku i udzielenia mu pełnomocnictwa do dysponowania tym rachunkiem. Rachunek ten nosił numer (...) .W dacie otwierania rachunku pozwana liczyła 83 lata, przeżyła niedokrwienny udar mózgu skutkujący niedowładem lewej strony ciała, poruszała się na wózku inwalidzkim. Pozwana nie zapamiętała nazwy banku, w którym otwarty został dla niej rachunek, zapamiętała jedynie, że nazywał się „po niemiecku” Pozwana mieszkała sama, syn mieszkający w W., przyjeżdżał do niej 2 razy w tygodniu, robił zakupy żywnościowe, zwoził ją do lekarza, finansował zabiegi rehabilitacyjne. Pozwana nie interesowała się stanem założonego dla niej rachunku, nigdy nie dokonała na tym rachunku żadnej operacji, nie posiadała karty płatniczej, nie miała dostępu do Internetu. Jej emerytura wynosząca wówczas około 2.000 zł. nie wpływała na ten rachunek, przynosił ją listonosz. W 2011 r. pozwana stała się także właścicielką dwóch mieszkań położonych w W.. Umowy kupna mieszkań, w jej imieniu, działając jako pełnomocnik zawarł Z. P. (1). Gdy pozwana była jeszcze osobą sprawną ruchowo posiadała rachunek w Banku (...). Pozwana utrzymywała dobre relacje z drugą żoną swojego syna B. P. (1), która wraz z mężem odwiedzała teściową.

(dowód: zeznania J. Ś. (1) k – 153-157, zeznania świadków: B. Ś. k – 112-117, A. P. k – 101-103, zeznania pozwanej H. P. (1) k – 159-163, historia rachunku k – 15-19, kopie dokumentacji lekarskiej dotyczącej leczenia pozwanej k – 56-63, kopia aktu notarialnego z dnia 24 października 2011 r. Nr (...) k – 172-189, kopia informacji o stanie zaległości w sprawie egzekucyjnej Km 7697/11 k – 200, kopia zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego z dnia 6 listopada 2013 r. k - 201).

Dysponując rachunkami bankowym Spółki jawnej i Spółki cywilnej oraz rachunkiem pozwanej, Z. P. (1) dokonywał przelewów kwot znajdujących się na tych rachunkach, decydował, na który rachunek kontrahenci mają dokonywać wpłat za dostarczone im materiały. On sam, bądź na jego polecenie J. Ś. (1) dokonywali przelewów z rachunku Spółki cywilnej na rachunek pozwanej. Zdarzało się, że za zakupy materiałów dokonywane przez Spółki (...) płacił dokonując przelewów z rachunku pozwanej.

W 2012 r. środki pieniężne na koncie bankowym Spółki jawnej (powódki) zajęte zostały przez ZUS. Powódka w dalszym ciągu prowadziła działalność gospodarczą. W dniu 1 marca 2012 r. powódka wystawiła dla Zakładów (...) S.A. w P. fakturę vat nr (...) opiewającą na kwotę 9.230 zł z terminem płatności wynoszącym 30 dni. W dniu 8 czerwca 2012 r. powódka wystawiła dla Przedsiębiorstwa (...) s.c. w C. fakturę vat nr (...) opiewająca na kwotę 9.65.977,20 zł z terminem płatności wynoszącym 65 dni. W dniu 2 lipca 2012 r. powódka wystawiła dla powyższego Przedsiębiorstwa fakturę vat nr (...) opiewająca na kwotę 50.589,90 zł z terminem płatności 60 dni. Płatność powyższych faktur miała nastąpić przelewem na konto w (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. nr (...), które prowadzone było dla Spółki cywilnej (...).C. T., Ś., P..

(dowód: zeznania J. Ś. (1) k – 153-157, zeznania świadka B. P. (1) k – 112-117, kopie faktur k – 12-14, historia rachunku w (...) za okres od 8 sierpnia 2012 r. do dnia 14 lutego 2013 r. k – 15-19).

W dniu 21 sierpnia 2012 r. na konto Spółki cywilnej (...)C. T., Ś., P.nr (...) wpłynęła kwota 44.300 zł od Przedsiębiorstwa (...) oznaczona jako „faktura vat z 2 lipca 2012 r. końcowa”. Następnie z tego rachunku, w dniu 22 sierpnia 2012 r. kwota 44.300 zł przelana została jako przelew własny na konto nr (...) prowadzone dla H. P. (1) w (...).

W dniu 11 września 2012 r. na konto Spółki cywilnej (...)C. T., Ś., P.nr (...) wpłynęła kwota 6.230 zł od Zakładów (...) S.A. w P. oznaczona jako „F. (...)”. Następnie pieniądze w powyższej kwocie w dniu 12 września 2012 r. przelane zostały jako wpłata własna na konto nr (...) prowadzone dla H. P. (1) w D. Banku.

W dniu 11 sierpnia 2012 r. na konto Spółki cywilnej (...)C. T., Ś., P.nr (...) wpłynęła kwota 70.000 zł od Przedsiębiorstwa (...) s.c oznaczona jako „F. Vat (...) i częściowa F (...)”. Tego samego dnia pieniądze w powyższej kwocie przelane zostały jako przelew własny na konto nr (...) prowadzone dla H. P. (1) w (...).

W dniu 19 listopada 2010 r. na konto Spółki cywilnej (...)C. T., Ś., P.nr (...) wpłynęła kwota 8.540 zł od Zakładów (...) S.A. w P. oznaczona jako „F. (...)”. W dniu 25 listopada 2010 r. kwota 8.532 zł przelana została jako zasilenie rachunku na konto nr (...) prowadzone dla H. P. (1) w D. Banku.

W dniu 1 marca 2012 r. z konta Spółki cywilnej (...)C. T., Ś., P. nr (...) przelano na konto nr (...) prowadzone dla H. P. (1) w (...) kwotę 5.000 zł jako przelew własny.

(dowód: historia rachunku za okres od 8 sierpnia 2012 r. do dnia 14 lutego 2013 r. k – 15-19, kopie potwierdzeń realizacji przelewów k – 20-24).

W okresie od 26 lutego do 5 marca 2013 r. Z. P. (1) hospitalizowany był w Szpitalu (...). M. w K. z powodu ostrej niewydolności nerek, masywnego krwimoczku oraz podejrzenia guza pęcherza. Nie wyraził zgody na leczenie endoskopowe i zażądał wypisania ze szpitala. Wypisano go w stanie ogólnym dobrym z założonym cewnikiem. W okresie od 7 do 9 marca 2013 r. Z. P. (1) leczony był w M. (...) w W. z powodu niewydolności oddechowej, przetrwałego migotania przedsionków, niewydolności nerek, krwimoczku, osteoporozy i hyperkalcemii. W dniu 9 marca 2013 r. zawieszony został na Oddział Intensywnej (...) Szpitala (...) gdzie rozpoznano u niego niewydolność oddechową, zaburzenia świadomości i hyperkalcemię. W dniu 10 marca 2013 r. doszło do pogorszenia stanu pacjenta, został zaintubowany i wentylowany przy użyciu respiratora. W dniu 12 marca 2013 r. Z. P. (1) zmarł. Badaniem autopsyjnym ustalono rozpoznanie: zator tętnicy płucnej lewej, rak pęcherza moczowego naciekający mięśniówkę, przerzuty raka do płuc, opłucnej, wątroby i nerek.

(dowód: kopia opinii biegłego chorób wewnętrznych sporządzona w sprawie II Ns 43)15 k – 202-203).

Wkrótce po pogrzebie Z. P. (1), na prośbę synowej – B. P. (1) pozwana udzieliła jej pełnomocnictwa do dysponowania rachunkiem numer (...) w D. Banku. B. P. (1) wypłaciła z tego rachunku kwotę 4.000 zł, którą przekazała A. P. na realizację zobowiązań Spółki cywilnej. Po upływie kilku dni pozwana wraz ze swoją córką A. P. oraz wnuczką udała się do banku, gdzie odwołała pełnomocnictwo do rachunku udzielone synowej oraz dokonała wypłaty pieniędzy w kwocie 126.000 zł. Z tej sumy kwotę 80.000 zł przekazała córce A. P. na realizację ciężącego na niej długu związanego z działalnością Spółki cywilnej. Resztę wypłaconych pieniędzy pozwana zużyła na bieżące potrzeby, w tym zakup lekarstw i pokrycie kosztów rehabilitacji. W dniu 24 października 2013 r. na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez pozwaną w dniu 3 lipca 2013 r., wnuczka pozwanej M. T. dokonała w imieniu pozwanej sprzedaży za kwotę 340.000 zł mieszkania położonego w W., nabytego w dniu 24 października 2011 r. Pieniądze uzyskane z tej sprzedaży pozwana przekazała wnuczce.

(dowód: zeznania (...) k – 159-163, zeznania J. Ś. (1) k – 153-157, zeznania świadków: B. P. (1) k – 112-117, A. P. k – 101-103, kopia aktu notarialnego z dnia 24 października 2013 r. Nr (...) k – 190-199).

Sąd zważył co następuje:

Jako podstawę prawną swoje żądania powódka wskazała przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia. Powódka zarzuciła, że należne jej wynagrodzenia z faktur wystawianych jej kontrahentom, które to wynagrodzenia wpływały na rachunek Spółki cywilnej w (...) nr (...), bez jakiegokolwiek podstawy prawnej przelewane były następnie na rachunek pozwanej nr (...) w (...) i w ten sposób stały się źródłem bezpodstawnej korzyści majątkowej pozwanej osiągniętej kosztem uszczuplenia jej majątku.

Na wstępie zauważyć należy, że bezpodstawne wzbogacenie polega na osiągnięciu korzyści majątkowej bez podstawy prawnej, kosztem innej osoby. Źródłem bezpodstawnie uzyskanej korzyści mogą być zdarzenia różnego rodzaju, zatem odpowiedzialność z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia obciąża wzbogaconego niezależnie od tego, w wyniku jakiego zdarzenia uzyskał korzyść majątkową. Może ono powstać zarówno w wyniku działania wzbogaconego, jak i nawet wbrew jego woli, z jego dobrą lub złą wiarą. Może być następstwem czynności zubożonego, osób trzecich, a nawet sił przyrody. Aby można mówić o bezpodstawnym wzbogaceniu korzyść musi być uzyskana bez podstawy prawnej jakiegokolwiek rodzaju. Taka sytuacja występuje zatem, gdy u podstaw uzyskania korzyści nie leży ani czynność prawna, ani przepis ustawy, ani orzeczenie sądu lub decyzja administracyjna. Korzyść musi mieć wartość majątkową oraz musi być uzyskana kosztem innej osoby.

W realiach niniejszej sprawy bezsporne jest, że w okresie od 25 listopada 2010 r. do 12 września 2012 r. z rachunku Spółki cywilnej w (...) nr (...) na rachunek pozwanej (...) w (...) przelane zostały kwoty: 8.532 zł w dniu 25 listopada 2010 r., 5.000 zł w dniu 1 marca 2012 r., 70.000 zł w dniu 30 lipca 2012 r., 44.300 zł w dniu 22 sierpnia 2012 r. i 6.230 zł w dniu 12 września 2012 r., łącznie 134.062 zł. Okoliczność ta wynika z historii rachunku bankowego Spółki cywilnej, potwierdzeń realizacji przelewów, nadto nie była kwestionowana przez pozwaną. Z niekwestionowanych zeznań (...) Spółki jawnej (...) i zeznań świadka B. P. (1) wynika, że przelewów tych dokonywał Z. P. (1) oraz prawdopodobnie na polecenie Z. J. Ś..

Ocena ustalonych przez Sąd okoliczności sprawy wskazuje, że dokonane w tym okresie przelewy z rachunku Spółki cywilnej na rachunek pozwanej nie miały podstawy prawnej. Pozwana nie wykazała, aby ze Spółką cywilną (a także Spółką jawną) łączyły ją jakiegokolwiek stosunki zobowiązaniowe uzasadniające przelewy pieniędzy w wyżej określonych kwotach. Wbrew twierdzeniom pozwanej pieniądze te nie stanowiły także darowizny uczynionej na jej rzecz przez syna Z. P. (1) na wypadek pogorszenia się jej stanu zdrowia, tak aby mogła z nich korzystać w razie potrzeby. Złożone przez pozwaną zeznania, w tej części, nie zasługują na wiarę. Przeczą im okoliczności uruchomienia rachunku bankowego oraz bezsporne fakty dotyczące braku możliwości korzystania z niego przez pozwaną. Pozwana zeznała, że syn „zrobił ją właścicielką konta” (k – 161), nie znała nazwy banku, w którym uruchomiony został rachunek, wiedziała jedynie, że bank „nazywał się po niemiecku”, nie otrzymała karty płatniczej, nie dokonywała żadnych operacji na rachunku telefonicznie ani za pośrednictwem Internetu. Nie znała stanu rachunku, nie wiedziała, czy i jakie kwoty na rachunek ten wpływają. Z uwagi na przebyty udar mózgu poruszała się na wózku inwalidzkim i nie opuszczała mieszkania. Oczywistym jest zatem, że pozwana nie miała możliwości korzystania z założonego dla niej przez syna rachunku bankowego. Ponieważ Z. P. (1), sprawował nad nią bezpośrednią opiekę, przyjeżdżał do niej 2 razy w tygodniu, robił zakupy, zawoził do lekarza oraz pokrywał koszty zabiegów rehabilitacyjnych, pozwana nie miała także potrzeby korzystania z tego rachunku. Bieżące wydatki pokrywała z emerytury, którą listonosz dostarczał jej do domu. Nie było także podstaw do zakładania, że poprzez gromadzenie pieniędzy na założonym dla niej rachunku syn chciał zabezpieczyć jej byt na wypadek braku możliwości sprawowania nad nią dalszej opieki. Przede wszystkim Z. P. (1) nie miał świadomości swojej choroby, nie leczył się, jak wynika z opinii biegłego sądowego z zakresu chorób wewnętrznych, sporządzonej na zlecenie sądu w sprawie o stwierdzenie praw do spadku, jego śmierć była niespodziewana. Nadto zaawansowany wiek pozwanej, która w chwili uruchamiania rachunku bankowego liczyła 83 lata, oraz fakt, że jedyną osobą upoważnioną do dysponowania rachunkiem był Z. P. (1) wskazywał na to, że bez udziału Z. P. (1) pozwana nie mogła z rachunku korzystać. Logicznym wydaje się, że gdyby Z. P. (1) rzeczywiście chciał zabezpieczyć byt matki na wypadek swojej śmierci, to biorąc pod uwagę jej warunki życiowe i zdrowotne, przekazałby pieniądze bezpośrednio do jej rąk lub pozostawił do dyspozycji innego członka rodziny, bliskiego pozwanej.

Niewątpliwie zatem powodem dokonywania wpłat różnych kwot na rachunek nr (...) w D. Banku założony dla H. P. (1), nie była realizacja umowy darowizny pomiędzy pozwaną i jej synem Z. P. (1).

Ustalone okoliczności sprawy wskazują, że rachunek ten służył Z. P. (1) do bezpiecznego „przechowywania” pieniędzy, które w związku z realizowanymi kontraktami wpłacali kontrahenci powodowej Spółki jawnej. Jak wynika z niekwestionowanych i zgodnych w tym zakresie zeznań wszystkich świadków Z. P. (1), mimo iż formalnie nie posiadał związków ze Spółką Jawną i Spółką cywilną, faktycznie Spółkami tymi zarządzał i czynił to z woli współników, którzy siebie uważali za „figurantów” w Spółkach. Z. P. (1) podejmował więc wszystkie decyzje dotyczące funkcjonowania obu Spółek, dokonywał zakupu i sprzedaży materiałów, dysponował kontami bankowymi obu Spółek zajmował się ich dokumentacją księgową. Same Spółki z ich rachunkami bankowymi Z. P. (1) traktował jak jeden podmiot gospodarczy. W tych okolicznościach brak jest podstaw do kwestionowania wiarygodności zeznań J. Ś. (1) i świadka B. P. (1), że na skutek decyzji Z. P. (1), spowodowanej zajęciem rachunku Spółki jawnej przez komornika, kontrahentom Spółki jawnej - Przedsiębiorstwu (...) s.c. i Zakładom (...) S.A. wskazano rachunek Spółki cywilnej jako rachunek, na który mają dokonać wpłaty należności wynikających z faktur vat: nr (...). Analiza rachunku Spółki cywilnej w (...) nr (...) wskazuje, że niezwłocznie po dokonaniu wpłat należności wynikających z powyższych faktur (tego samego dnia lub dnia następnego) pieniądze w kwotach odpowiadających wielkościom dokonanych wpłat przelane zostały na konto pozwanej. Z ustalonego stanu faktycznego sprawy nie wynika, że Przedsiębiorstwo (...) s.c. i Zakład (...) S.A. były kontrahentami Spółki cywilnej i że dokonane przez nie wpłaty stanowiły realizację łączących je kontraktów. Zresztą analiza zapisów określających tytuł przelewu wskazuje, że kwota 44.300 zł wpłacona przez (...) w dniu 21 sierpnia 2012 r. dotyczyła faktury vat z 2 lipca 2012 r. (data wystawienia faktury vat (...)), kwota wpłacona przez (...) S.A. w P. w dniu 11 września 2012 r. dotyczyła faktury (...), kwota 70.000 zł wpłacona przez (...) w dniu 11 sierpnia 2012 r. dotyczyła faktury (...) i częściowo faktury (...). Niewątpliwie więc wpłacone kwoty stanowiły realizację faktur wystawionych przez Spółkę jawną, zatem powinny znaleźć się w majątku powódki, który poprzez dokonanie przelewu (bez podstawy prawnej na rachunek pozwanej) został w ten sposób uszczuplony.

W ocenie Sądu powódka wykazała, że jej majątek uszczuplony został o kwotę 116.507,20 zł na którą składają się: kwota 44.300 zł wynikająca z wpłaty z tytułu faktura vat (...), kwota 6.230 zł wynikająca z faktury vat (...), kwota 65.977,20 zł wynikająca z faktury vat (...). Sąd nie uwzględnił wpłaty ponad kwotę 65.977,20 zł dokonanej przez (...) w dniu 11 sierpnia 2012 r. bowiem należność z faktury vat (...) wskazanej przez powódkę obejmowała jedynie kwotę 65.977,20 zł. Powódka nie wykazała, że wpłacona dodatkowa kwota (ponad 65.977,20 zł) dotyczyła jej wierzytelności, zwłaszcza nie przedstawiła faktury (...), którą również obejmowała wpłata z dnia 11 sierpnia 2012 r. Sąd nie uwzględnił także przelanych na rachunek pozwanej kwot: 5.000 zł w dniu 1 marca 2012 r. oraz 8.532 zł w dniu 25 listopada 2010 r. bowiem powódka w żaden sposób nie wykazała, że kwoty te wynikały z wpłat dokonanych przez jej kontrahentów (wpłata kwoty 8.540 zł dokonana w dniu 19 listopada 2010 r. przez (...) S.A. nie dotyczyła żadnej z faktur wymienionych przez powódkę). Niezależnie od powyższego odnośnie tych kwot zasadny jest zarzut pozwanej przedawnienia roszczenia. Roszczenie przedsiębiorcy (a jest nim powódka) o zwrot bezpodstawnego wynagrodzenia podlega trzyletniemu przedawnieniu przewidzianemu w art. 118 k.c., jeżeli powstaje ono w związku z prowadzoną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2003 r. V CK 24/02 OSNC 2004/10/157, uzasadnienie uchwały Sądu najwyższego z dnia z dnia 11 stycznia 2002 r. III CZP 63/01 OSNC 2002/9/106). Roszczenie powódki niewątpliwie powstało w związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą. Termin przedawnienia roszczenia o zwrot kwoty 5.000 zł rozpoczął swój bieg w dniu 2 marca 2012 r. i upłynął z dniem 3 marca 2015 r. Termin przedawnienia roszczenia o zwrot kwoty 8.532 zł upłynął z dniem 26 listopada 2013 r. Wobec wniesienia pozwu w dniu 29 lipca 2015 r. roszczenie powódki o zapłatę kwot 5.000 zł i 8.540 zł uległy przedawnieniu.

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Pozwana zarzuciła, że w odniesieniu do żądania powódki zastosowanie znajduje art. 411 pkt 1 k.c. zgodnie z którym nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany,

chyba, że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wyniku nieważnej czynności prawnej.

W ocenie Sądu zarzut pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Przede wszystkim w ustalonym stanie faktycznym sprawy nie można mówić, że Z. P. (1) dokonując przelewów z rachunku Spółki cywilnej na rachunek pozwanej realizował jakiegokolwiek świadczenie ze strony Spółki cywilnej. Spółki cywilnej nie łączył z pozwaną żaden stosunek zobowiązaniowy. Nie można zatem stawiać zarzutu świadomości (po stronie powódki) nienależnego świadczenia. Jak wcześniej zostało wykazane, rachunek bankowy pozwanej służył Z. P. (1) do bezpiecznego „przechowywania” pieniędzy, które wpłacali kontrahenci powodowej Spółki, traktował ten rachunek jak „dodatkowy” rachunek obu Spółek, na którym zgromadzone środki wykorzystywał do prowadzenia działalności.

Nie zasługuje również na uwzględnienie kolejny zarzut pozwanej, że w odniesieniu do żądania powódki zastosowanie znajduje także art. 409 k.c., bowiem pozwana nie jest już wzbogacona.

Zauważyć należy, że przepis art. 409 k.c. stanowi, że obowiązek wydania korzyści, lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Bezsporne jest, że z rachunku bankowego nr (...) w D. Banku pozwana dokonała wypłaty pieniędzy w kwocie 126.000 zł. Z tej sumy kwotę 80.000 zł przekazała córce A. P. na realizację ciężącego na niej długu związanego z działalnością Spółki cywilnej. Resztę wypłaconych pieniędzy pozwana zużyła na bieżące potrzeby, w tym zakup lekarstw i pokrycie kosztów rehabilitacji. W ocenie Sądu pozwana wyzbywając się wypłaconej kwoty powinna liczyć się z obowiązkiem jej zwrotu. W ocenie Sądu pozwana od początku ustanowienia dla niej rachunku w (...) zdawała sobie sprawę, że pieniądze na nim zgromadzone nie stanowią darowizny dokonanej przez syna, a tym samym nie stanowią jej własności. Najwyraźniejszym przejawem tej wiedzy pozwanej było udzielenie, bezpośrednio po pogrzebie syna, pełnomocnictwa do dysponowania rachunkiem synowej – B. P. (1). Trudno inaczej ocenić to zachowanie pozwanej niż przejaw świadomości, że środki zgromadzone na rachunku nie stanowią jej własności. Podobnie zresztą pozwana rozumiała dokonanie przez syna zakupu „dla niej” dwóch mieszkań w W. („zabrał mnie do W., kupił je i zapisał na mnie” k – 162).

W oparciu o powyższe rozważania, na podstawie powołanych wyżej przepisów nie budzi wątpliwości obowiązek zwrotu przez pozwaną kwoty 116.507,20 zł jako uzyskanej bez podstawy prawnej kosztem powódki.

Wezwanie do zapłaty kwoty dochodzonej pozvem w terminie 2 dni od dnia doręczenia wezwania pozwana otrzymała w dniu 22 lipca 2015 r. (k – 25-26).

W oparciu o przepis art. 481 § 1 i 2 k.c. odsetki ustawowe od zasądzonej wyrokiem kwoty Sąd zasądził od dnia 25 lipca 2015 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Koszty poniesione w toku procesu przez powódkę to kwota 6.704 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.617 zł, łącznie 10.321 zł

Pozwana nie poniosła żadnych kosztów.

Powódka wygrała proces w 87 %, pozwana w 13 %.

Pozwana obowiązana jest zatem zwrócić powódce tytułem kosztów procesu kwotę 8.979,27 zł (10.321 x 87 %).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2002 r., nr 123, poz. 1058 ze zm.), § 2 ust. 1 i 3, § 4 ust. 1, § 6 pkt 6, § 19 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013r., poz. 461 ze zm.).

W myśl § 21 powyższego. rozporządzenia, w sprawie cywilnej, w której kosztami procesu został obciążony przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu, koszty, o których mowa w § 19, sąd przyznaje po wykazaniu bezskuteczności ich egzekucji.

Poznana wygrała proces w 13 %, powódka w 87 %.

Z powyższych względów, po stosunkowym rozdzieleniu kosztów, Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 575,64 zł stanowiącą koszty nieopłaconej pomocy prawnej należne pełnomocnikowi pozwanej z urzędu.

W pozostałej części, tj. co do kwoty 3.852,36 zł Sąd zasądził na rzecz pełnomocnika z urzędu zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej od Skarbu Państwa.